

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/45/2025
Identifikačné číslo spisu: 8219010442
Dátum vydania rozhodnutia: 26.11.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Petr Kaňa
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:8219010442.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kaňu a členov senátu JUDr. Jozefa Šutku a JUDr. Emila Dubňanského na neverejnom zasadnutí s následným verejným vyhlásením rozsudku dňa 26. novembra 2025 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Y. D. pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom neposkytnutia pomoci podľa § 178 Trestného zákona, o dovolaní obvineného Y. D. proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. januára 2023, sp. zn. 8To/37/2022, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 19. januára 2023, sp. zn. 8To/37/2022

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 2 ods. 7 Trestného poriadku, § 3 ods. 3 a § 51 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v nadväznosti na čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky

v neprospech obvineného Y. D..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku z r u š u j e s a rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. januára 2023, sp. zn. 8To/37/2022.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikazuje sa Krajskému súdu v Prešove, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Okresný súd Bardejov (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom z 23. mája 2022, sp. zn. 2T/181/2019, uznal obvineného Y. D. za vinného pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona spáchaný v jednočinnom súbehu s prečinom neposkytnutia pomoci podľa § 178 Trestného zákona a prečinom ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, na tom

skutkovom základe, že:

dňa 01.01.2019 v čase okolo 4:45 hod. po ceste III/3497 v obci K., okr. Bardejov, v smere jazdy na obec F. B., v čase po požití alkoholu viedol osobné motorové vozidlo zn. VW Golf, ev. čísla: L na priamom úseku cesty v miernom stúpaní pri rodinnom dome č. XX, kde sa plne nevenoval vedeniu vozidla a sledovaniu situácie v cestnej premávke, pričom pravou prednou časťou vozidla narazil do chodca V. D., nar. XX.XX.XXXX, trv. bytom K. XXX, okr. L., idúceho v tom čase v smere od obce F. B., po pravej strane cesty z pohľadu vodiča, ktorý v dôsledku dopravnej nehody utrpel ťažký úraz a to úrazový šok ťažkého stupňa, polytraumu, mozgovo-lebečné poranenie: poúrazový opuch mozgu, ložiskové pomliaždenie mozgu (v temennej a spánkovej oblasti vľavo, v čelovej oblasti vľavo), krvácanie nad tvrdú plenu mozgu (epidurálne krvácanie) vľavo, krvácanie pod mäkké obaly mozgu (subarachnoidálne krvácanie) obojstranne, otvorenú vpáčenú mnohoúlomkovú zlomeninu lebkovej klenby vľavo, následne s kvadruplégiou, organickým psychosyndrómom, inkontinenciou, otvorenú zlomeninu píšťaly predkolenia vpravo s II. stupňom poškodenia mäkkých tkanív predkolenia, pomliaždenie pľúc obojstranne, atelektázy obojstranne, poúrazový bakteriálny zápal pľúc, SIRS-syndróm systémovej zápalovej odpovede neinfekčnej genézy s orgánovým zlyhávaním, poranenie hrudnej časti pažeráka s fistulou medzi pažerákom a priedušnicou, početné tržno hmoždné rany na tvári, rozsiahlu tržno hmoždnú ranu v temennej oblasti hlavy vľavo, pohmoždenia a odreniny prednej a bočnej plochy hrudníka vľavo, pohmoždenia a odreniny prednej a bočnej plochy brušnej steny vľavo, poúrazové komplikácie - infekcia dýchacích ciest, infekcia po zavedení tracheostomie, močová infekcia, početné preležaniny, s dobou liečenia uvedených zranení trvajúcou doposiaľ s predpokladom trvalej invalidity, pričom bezprostredne po dopravnej nehode, na ktorej mal ako vodič účasť, neposkytol zranenému chodcovi, ktorý pri dopravnej nehode utrpel ujmu na zdraví potrebnú pomoc, hoci tak mohol urobiť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného a pokračoval s vozidlom v jazde bez zastavenia.

Za to súd I. stupňa uložil obvinenému podľa § 178 Trestného zákona v spojení s § 36 písm. d), písm. j), § 38 ods. 3 a § 41 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov, výkon ktorého mu podľa § 49 ods. 1 písm. a) a § 50 ods. 1 Trestného zákona podmienene odložil s určením skúšobnej doby 2 roky.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona mu popri tom uložil aj trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkého druhu vo výmere 36 mesiacov.

V adhéznom výroku napokon podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku zaviazal obžalovaného povinnosťou nahradiť poškodenej Sociálnej poisťovni škodu v sume 788,90 eur a podľa § 288 ods. Trestného poriadku odkázal poškodenú Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, a.s. s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Prešove (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 19. januára 2023, sp. zn. 8To/37/2022 (ďalej tiež „napadnutý rozsudok“) podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil rozsudok súdu I. stupňa v celom rozsahu a na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvineného uznal za vinného pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona v (jednočinnom) súbahu s prečinom neposkytnutia pomoci podľa § 178 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že:

dňa 01.01.2019 v čase okolo 4:45 hod. po ceste III/3497 v obci K., okr. Bardejov, v smere jazdy na obec F. B., v čase po požití alkoholu viedol osobné motorové vozidlo zn. VW Golf, ev. čísla: L na priamom úseku cesty v miernom stúpaní pri rodinnom dome č. XX, kde sa plne nevenoval vedeniu vozidla a sledovaniu situácie v cestnej premávke, pričom pravou prednou časťou vozidla narazil do chodca V. D., nar. XX.XX.XXXX, trv. bytom K. XXX, okr. L., idúceho v tom čase v smere od obce F. B., po pravej strane cesty z pohľadu vodiča, ktorý v dôsledku dopravnej nehody utrpel ťažký úraz a to úrazový šok ťažkého stupňa, polytraumu, mozgovo-lebečné poranenie: poúrazový opuch mozgu, ložiskové pomliaždenie mozgu (v temennej a spánkovej oblasti vľavo, v čelovej oblasti vľavo), krvácanie nad tvrdú plenu mozgu (epidurálne krvácanie) vľavo, krvácanie pod mäkké obaly mozgu (subarachnoidálne krvácanie) obojstranne, otvorenú vpáčenú mnohoúlomkovú zlomeninu lebkovej klenby

vľavo, následne s kvadruplégiou, organickým psychosyndrómom, inkontinenciou, otvorenú zlomeninu píšťaly predkolenia vpravo s II. stupňom poškodenia mäkkých tkanív predkolenia, pomliaždenie pľúc obojstranne, atelektázy obojstranne, poúrazový bakteriálny zápal pľúc, SIRS-syndróm systémovej zápalovej odpovede neinfekčnej genézy s orgánovým zlyhávaním, poranenie hrudnej časti pažeráka s fistulou medzi pažerákom a priedušnicou, početné tržno hmoždné rany na tvári, rozsiahlu tržno hmoždnú ranu v temennej oblasti hlavy vľavo, pohmoždenia a odreniny prednej a bočnej plochy hrudníka vľavo, pohmoždenia a odreniny prednej a bočnej plochy brušnej steny vľavo, poúrazové komplikácie - infekcia dýchacích ciest, infekcia po zavedení tracheostómie, močová infekcia, početné preležaniny, s dobou liečenia uvedených zranení trvajúcou doposiaľ s predpokladom trvalej invalidity, pričom bezprostredne po dopravnej nehode, na ktorej mal ako vodič účasť, neposkytol zranenému chodcovi, ktorý pri dopravnej nehode utrpel ujmu na zdraví potrebnú pomoc, hoci tak mohol urobiť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného a pokračoval s vozidlom v jazde bez zastavenia.

Za to odvolací súd obvinenému uložil (totožne ako súd I. stupňa) podľa § 178 Trestného zákona, pri súčasnej aplikácii § 36 písm. d), písm. j), § 38 ods. 3 a § 41 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov, ktorého výkon obvinenému podmieniene odložil s určením skúšobnej doby 24 mesiacov [§ 49 ods. 1 písm. a) a § 50 ods. 1 Trestného zákona]. Súčasne mu uložil podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona aj trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkého druhu vo výmere 36 mesiacov. O adhézných nárokoch rozhodol taktiež rovnakými výrokmi ako súd I. stupňa.

* * *

Proti označenému rozsudku odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. g), písm. h) a písm. i) Trestného poriadku. Namietal najmä nezákonnosť zloženia senátu Krajského súdu v Prešove, nesprávne právne posúdenie skutku, porušenie práva na obhajobu, nezákonnosť niektorých dôkazov a nesprávne určenie trestnej sadzby.

V podstatnom namietal, že odvolací súd akceptoval zmätočné konanie súdu I. stupňa spolu s vykonaným dokazovaním a dokonca uložil totožný nesprávny a nezákonný trest ako súd I. stupňa (s výnimkou korekcie záveru o spáchaní prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky). Prioritne poukázal na nesprávnosť a nezákonnosť konania a rozhodovania súdu I. stupňa s poukazom na § 374 ods. 3 Trestného poriadku. S poukazom na dôkazný stav z pôvodného konania argumentačne obhajoval záver, že za inkriminovanú kolíziu zodpovedá výlučne poškodený. Taktiež svoje vozidlo zastavil na prvom mieste, kde mu to okolnosti, dopravná situácia a právne predpisy umožňovali. Odvolací súd rezignoval na prieskum jeho odvolacích námietok v podstatnej časti, nesplnil si tak svoju prieskumnú povinnosť v rozsahu vyplývajúcu z § 317 ods. 1 Trestného poriadku. Dokonca mu uložil totožný nezákonný trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, čím je naplnený dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Výrok o treste ani riadne neodôvodnil. Porušenie zásady zákazu reformatio in peius (zákazu zmeny k horšiemu) vidí v tom, že hoci odvolací súd identický skutok právne kvalifikoval miernejšie ako súd I. stupňa (vypustením právnej kvalifikácie skutku aj ako prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona), uložil mu rovnaký trest, keď s ohľadom na zmiernenie právnej kvalifikácie mu mal byť uložený trest miernejší. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v časti argumentácie podrobil vlastnému hodnoteniu dôkazný stav pôvodného konania. Ďalej namietal opätovný výsluch svedkyne V. P. z 8. marca 2022 s uvedením konkrétnych dôvodov, pre ktoré je názoru, že tento nebol vykonaný v súlade so zákonom. V podrobnostiach poukazoval aj na nesprávnosti skutkovej vety. Podrobné námietky formuloval aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (na str. 12 až 21 písomne zdôvodneného dovolania) a argumenty adresne smerované k dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sú obsiahnuté na str. 21 dovolania.

Dôvody, pre ktoré detailne táto argumentácia nie je podrobne rozvedená, vyplýva z ďalej v texte

rozvedenej argumentácie dovolacieho súdu ohľadne dôvodov zrušenia odvolacieho rozsudku, ktoré sú takej povahy, že závery k časti tejto dovolacej argumentácie obvineného zo strany dovolacieho súdu by boli predčasné, keď súčasne ide o argumentáciu ďalej obvineným uplatniteľnú v ďalšom konaní, zodpovedajúcom stavu neukončeného trestného stíhania.

Naopak podstatnou, a z pohľadu priority prieskumu dovolacích námietok dovolacím súdom prednostne preskúmanou, bola argumentácia obvineného vo vzťahu k ním uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa v § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, teda, že súd rozhodol v nezákonnom zložení, ktorú obvinený formuloval v závere dovolania na str. 20 a 21.

V tejto časti argumentácie uviedol, že odvolací súd rozhodol o jeho odvolaní proti prvostupňovému rozsudku v nezákonnom zložení, keď členom senátu, ktorý v senáte hlasoval a prijal napadnutý rozsudok bol aj sudca Mgr. Ivo Maruščák, ktorý nahradil sudkyňu JUDr. Luciu Bašistovú, pravdepodobne dňa 19. januára 2023. Z nemu dostupných informácií, z Rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove na rok 2022 a záznamu z 19. januára 2023 je evidentné, že zmena člena senátu bola zaznamenaná len dňa 19. januára 2023, teda v deň konania verejného zasadnutia, na ktorom došlo k vyhláseniu napadnutého rozsudku. Zároveň z elektronickej formy záznamu z 19. januára 2023, ktorý podpísal predseda senátu JUDr. Marián Sninský vyplýva, že tento dokument bol podpísaný zaručeným elektronickým podpisom až dňa 20. januára 2023 o 12.28 hod., teda deň po verejnom zasadnutí. Na tom základe je názoru, že došlo k prijatiu napadnutého rozhodnutia aj členom senátu, ktorý nebol riadne ustanovený v zmysle Rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove na rok 2022, keď konanie verejného zasadnutia a hlasovanie o prijatí výrokov napadnutého rozhodnutia nebolo neodkladným úkonom predpokladaným v písmene B/, odseku VI., v bode 2.3 označeného rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove, a nedošlo, ako by sa dalo predpokladať a očakávať, k odročeniu nariadeného verejného zasadnutia. Je tiež dôvodné predpokladať, že ak k náhlej prekážke na strane ustanovenej členky senátu JUDr. Lucie Bašistovej došlo dňa 19. januára 2023, nový člen senátu Mgr. Ivo Maruščák z časového hľadiska nebol vôbec spôsobilý hlasovať o napadnutom rozhodnutí, keď vzhľadom na rozsah spisu, a v ňom obsiahnuté dokazovanie, nebolo možné sa so spisom dostatočne podrobne oboznámiť a kvalifikovane a odborne rozhodnúť. Podľa jeho názoru teda napadnutý rozsudok bol prijatý v nezákonnom zložení členov senátu bez akéhokoľvek relevantného alebo ospravedliteľného dôvodu, a aj z tohto dôvodu je potrebné napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušiť ako nezákonný.

Navrhol, preto aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a tiež rozsudok súdu I. stupňa zrušil a vec vrátil súdu I. stupňa na ďalšie konanie.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde na to určenom (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že boli splnené podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd pripomína, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a v ňom špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

Dovolací súd v rámci vlastnej prieskumnej povinnosti prednostne skúmal opodstatnenosť námietok dovolateľom subsumovaných aj vecne naplňajúcich dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd (Krajský súd v Prešove) konal v nesprávnom zložení senátu v rozpore s rozvrhom práce tohto súdu účinnom v rozhodnom čase, a teda o jeho odvolaní proti prvostupňovému rozsudku rozhodol v nezákonnom zložení.

Podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení.

Prednosť posudzovania tejto otázky má oporu v procesnej logike spočívajúcej v tom, že v prípade zistenia dôvodnosti tejto námietky, vedúcej k záveru o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, v ďalšom stráca opodstatnenie skúmanie dôvodnosti akýchkoľvek ďalších dovolateľom vytýkaných chýb, ním inak subsumovaných pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. h) a písm. i) Trestného poriadku.

Podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, rešpektujúc jeho znenie v čase rozhodovania odvolacieho súdu (19. januára 2023), t. j. v znení zákona č. 298/2022 Z. z. (ďalej tiež „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený podľa odseku 4.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o súdoch zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Podľa § 51 ods. 1 zákona o súdoch, ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Súdnym úradníkom sa pridávajú veci podľa rozvrhu práce tak, aby sa zabezpečilo ich rovnomerné zaťaženie a riadny chod súdu.

Podľa § 51 ods. 2 zákona o súdoch podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 je splnená vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

Podľa § 51 ods. 4 zákona o súdoch, ak odsek 5 neustanovuje inak, náhodným výberom pomocou

technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom sa podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade

- a) dlhodobej šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená,
- b) zmeny v obsadení súdu sudcami, a to vrátane zmeny v dôsledku dočasného pridelenia sudcu; pri zmene v zložení senátu sa vec ponecháva v pôvodnom senáte, alebo sa prerozdeľí do iného senátu, kde sa zaraďuje sudca spravodajca tak, aby prerozdelením veci bola zabezpečená rovnomerná zaťaženosť senátov na súde,
- c) výraznej nerovnomernosti zaťažnosti sudcov a
- d) ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený.

Podľa § 51 ods. 7 zákona o súdoch, ak vznikne náhla prekážka, ktorá bráni zákonnému sudcovi, ktorému bola vec pridelená, vykonávať úkony a rozhodovať vo veci po kratší čas ako šesť týždňov, vec bude pridelená sudcovi určenému rozvrhom práce na zastupovanie tohto zákonného sudcu; pridelenie sa vykonáva v čase, keď sa zistí náhla prekážka. Na účely tohto ustanovenia sa za náhlu prekážku v práci považuje aj čerpanie dovolenky.

Z hľadiska organizačných pravidiel súdov je kľúčovým ustanovenie § 51 ods. 1 zákona o súdoch, podľa ktorého sa veci prideliť jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Ďalej z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) vyplýva, že rozvrh práce súdu je nástrojom realizácie ústavného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (napr. I. ÚS 221/06 a II. ÚS 147/08). Rozvrh práce musí byť zostavený spôsobom vylučujúcim svojvoľné zásahy do určovania zákonného sudcu a nesmie umožňovať účelové obsadzovanie senátov alebo manipuláciu s prideliťovaním vecí (napr. III. ÚS 233/2012, I. ÚS 322/2022).

Každá zmena v osobe zákonného sudcu musí byť podložená objektívne preukázateľným dôvodom, ktorý je zo súdneho spisu zistiteľný a preskúmateľný. K porušeniu práva na zákonného sudcu dochádza nielen vtedy, ak sa vec prideliť v rozpore s platným rozvrhom práce, ale aj vtedy, ak je samotný rozvrh práce alebo jeho zmena v rozpore so zákonom o súdoch, respektíve ak praktická aplikácia rozvrhu práce neobsahuje dostatočné garancie proti svojvoľnému zásahu do osobného obsadenia senátu. Právo na zákonného sudcu chráni účastníka konania pred subjektívnymi zásahmi, ktoré by mohli viesť k účelovej zmene sudcu alebo senátu z dôvodov nesúvisiacich s objektívnymi potrebami organizácie súdnictva.

Zmyslom a účelom úpravy v § 51 ods. 7 zákona o súdoch je umožniť flexibilné a rýchle zastúpenie zákonného sudcu v prípadoch, keď mu náhla, vopred nepredvídateľná prekážka bráni vykonať konkrétne úkony vo veci, avšak len v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie neodkladných úkonov, t. j. takých, ktorých vykonanie neznesie odklad bez toho, aby bol ohrozený účel konania, alebo aby došlo k zásahu do základných práv účastníkov.

Podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove na rok 2022 v čase nápadu vecí, (t. j. predloženia vecí na rozhodnutie o odvolaní obžalovaného proti prvostupňovému rozsudku), podľa prezenčnej pečiatky na predkladacej správe dňa 8. septembra 2022 (ide o rozvrh práce v znení dodatku č. 8), rešpektujúc pridelenie vecí náhodným výberom prostredníctvom elektronickej podateľne v identický deň senátu 8To (potvrdenie elektronickej podateľne z č. I. 979), zloženie senátu 8To v zmysle úpravy rozvrhu práce v rámci jeho systematického členenia, zahrnutej v časti B/ (Výkon súdnictva), v bode VI. (Trestnoprávna agenda), kapitole 3. (Personálne obsadenie súdnych oddelení a ich označenie) a podkapitole 3.1. (Senáty), bolo nasledovné: JUDr. Marián Sninský (predseda senátu) a JUDr. Monika Halkociová a JUDr. Lucia Bašistová (členky senátu).

Zo záznamu predsedu senátu JUDr. Mariana Sninského z 19. januára 2023 (č. l. 989) - t. j. zo dňa, na ktorý bol určený aj termín verejného zasadnutia za účelom prerokovania a rozhodnutia odvolania obžalovaného - po konštatácii toho, že posudzovaná trestná vec bola pridelená na rozhodnutie senátu vo vyššie označenom zložení, vyplýva, že:

„Keďže u člena senátu JUDr. Lucie Bašistovej existujú dôvody prerozdelenia veci v zmysle Pravidiel prerozdelenia vecí a zastupovania uvedených v časti 2.3. písm. E/ Rozvrhu práce na rok 2022, bude vec prejednaná a rozhodnutá v senáte v zložení:

Predseda senátu: Marián Sninský,

Členovia senátu: JUDr. Monika Halkociová a Mgr. Ivo Maruščák"

Z uvedeného je tak zrejmé, že prekážka na strane členky senátu JUDr. Lucie Bašistovej mala vzniknúť až v deň verejného zasadnutia určeného na 19. januára 2023, teda k zmene v osobe zákonného sudcu došlo bezprostredne pred jeho vykonaním, keďže zo zápisnice o verejnom zasadnutí (č. l. 990 až 993) v nadväznosti na to vyplýva, že verejné zasadnutie bolo vykonané so začiatkom o 09.05 hod., v zložení senátu v zmysle zmeny obsiahnutej v citovanom zázname (t. j. s tretím členom senátu Mgr. Ivom Maruščákom namiesto sudkyne JUDr. Lucie Bašistovej), odvolanie obžalovaného bolo na tomto verejnom zasadnutí prerokované (v prítomnosti obžalovaného, jeho obhajcu, prokurátora a splnomocnenca poškodeného) a v merite veci (o odvolaní obžalovaného) bolo rozhodnuté napadnutým rozsudkom (jeho vyhlásením).

Vyššie popísaný postup predsedu senátu, z pohľadu spôsobu aj dôvodov zmeny zloženia senátu, trpí viacerými chybami:

Primárne dovolací súd zdôrazňuje, že pokiaľ predseda senátu až v deň určeného termínu verejného zasadnutia zistil prekážku v účasti na ňom u jedného z členov senátu (konkrétne u sudkyne JUDr. Lucie Bašistovej) a túto vyhodnotil tým spôsobom, že neodôvodňuje zrušenie termínu verejného zasadnutia alebo jeho odročenie, dospejúc zjavne k názoru o možnosti aplikácie náhrady neprítomnej členky senátu podľa kritérií zastupovania uvedených v rozvrhu práce iným sudcom predmetného súdu, na verejnom zasadnutí konanom v identický deň, akým je deň vzniku náhlej prekážky u sudkyne JUDr. Lucie Bašistovej, a jej náhrada novým členom senátu, túto skutočnosť neoznámil na verejnom zasadnutí (vychádzajúc z obsahu zápisnice o tomto úkone) začatom v čase 09.05 hod., teda s touto skutočnosťou žiadnym spôsobom neoboznámil ani na ňom prítomného obžalovaného a jeho obhajcu.

Procesný dôsledok tejto skutočnosti hodnotí dovolací súd vo vzťahu k podmienkam dovolania na ťarchu odvolacieho súdu, a naopak v prospech obvineného tým spôsobom, že:

hoci podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. a) až písm. g) Trestného poriadku možno (úspešne) použiť len v prípade, ak okolnosti tieto dovolacie dôvody zakladajúce boli tomu, kto podáva dovolanie, známe už v pôvodnom konaní a namietal ich najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, napriek tomu, že obvinený nezákonnosť zloženia senátu v odvolacom konaní nenamietal, najneskôr na verejnom zasadnutí 19. januára 2023, tým, že odvolací súd svojím postupom, ktorým zmenu v zložení senátu, ktorá zjavne nastala bezprostredne pred začatím verejného zasadnutia, stranám neoznámil, vylúčil obvineného a jeho obhajcu z možnosti reálne uplatniť námietku proti zmene v zložení senátu na tomto verejnom zasadnutí.

Na tom nič nemení ani fakt ich prítomnosti na tomto úkone, keď v situácii, akou je aj posudzovaná, nemožno rozumne vyžadovať od obvineného (od strany v konaní, resp. všeobecne subjektov trestného konania) - pri takto náhle a bezprostredne pred začatím úkonu vykonanej zmene v zložení senátu, ktorá mu nebola oznámená - procesnú reakciu, ktorej neuplatnenie ho vylučuje z možnosti následne uplatniť námietku proti takému postupu (zmene v zložení senátu) v rámci dovolania, konkrétne dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Dovolací súd preto u obvineného nekonštatuje existenciu prekážky uvedenej v § 371 ods. 4 Trestného poriadku pre vecné posúdenie jeho dovolacích námietok proti zmene v zložení odvolacieho senátu.

Ďalej dovolací súd poukazuje na to, že predseda senátu odvolacieho súdu v označenom zázname dôvod zmeny v zložení senátu odôvodnil existenciou dôvodu „prerozdelenia vecí“ pri súčasnom poukaze na bod „2.3 písm. E) Rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove“, ktorý však upravuje pravidlá zastupovania sudcov (a nie dôvody prerozdelenie vecí).

Bod 2.3 písm. E) rozvrhu práce v znení účinnom, na ktorý predseda senátu poukázal, znie:

„Ak vznikne náhla prekážka, ktorá bráni zákonnému sudcovi ktorému bola vec pridelená, vykonávať úkony a rozhodovať vo veci po kratší čas ako 6 týždňov, vec bude pridelená sudcovi určenému rozvrhom práce na zastupovanie tohto zákonného sudcu; pridelenie sa vykoná v čase, keď sa zistí náhla prekážka. Za náhlu prekážku sa považuje aj čerpanie dovolenky. O tomto sa vyhotoví záznam, ktorý podpíše zastupujúci sudca a ktorého vzor tvorí prílohu č. 2 Rozvrhu práce.

Ak náhla prekážka odpadne a v prerozdelennej veci nebolo meritórne rozhodnuté, vec bude vrátená pôvodnému sudcovi spravodajcovi.

Ak vznikne náhla prekážka na strane predsedu senátu alebo člena senátu, ktorý nie je sudcom spravodajcom, na neodkladných úkonoch sa zúčastní sudca určený rozvrhom práce na zastupovanie. O tomto sa vyhotoví záznam, ktorý podpíše predseda senátu a ktorého vzor tvorí prílohu č. 2 Rozvrhu práce.“

Rovnako tak je zjavne nesprávny aj odkaz na aplikáciu „Rozvrhu práce na rok 2022“, pokiaľ predseda senátu odvolacieho súdu v zázname z 19. januára 2023 odôvodňuje zmenu člena senátu s poukazom na existenciu „náhlej prekážky“ na strane členky senátu, ktorá by inak mala vec prejednať a rozhodnúť (v prípade neexistencie takej prekážky), keď už aj z dikcie ustanovenia rozvrhu práce, na ktorý odkázal, podľa ktorej „pridelenie sa vykoná v čase, keď sa zistí náhla prekážka“, vyplýva dôvod aplikovať Rozvrh práce Krajského súdu v Prešove na rok 2023 v znení účinnom v čase vzniku tejto (ničím nekonkretizovanej) „náhlej prekážky“, ktorá až vlastným vznikom iniciovala potrebu aplikovať ustanovenia rozvrhu práce o zastupovaní sudcov, teda v aktuálne účinnom znení a nie v znení z minulosti (z roku 2022), už odhliadnuc od toho, že v zázname ani v tejto časti nie je zrozumiteľne konkretizované o aké presné znenie rozvrhu práce z roku 2022 by malo ísť (keď rozvrh práce označeného súdu bol v roku 2022 dodatkami menený v 19 prípadoch), z dôvodu ktorého možno len usudzovať, že predseda senátu mohol (hoci nemusel) mať na mysli znenie rozvrhu práce účinné v čase nápadu veci, ku ktorému došlo 8. septembra 2022, čomu by zodpovedal Rozvrh práce Krajského súdu v Prešove na rok 2022 v znení dodatku č. 8. Len pre úplnosť, v čase vyhotovenia záznamu z 19. januára 2023 bol účinný Rozvrh práce Krajského súdu v Prešove na rok 2023 v znení dodatku č. 1.

Napriek uvedenému, tieto pochybenia dovolací súd hodnotí ako formálne, samé osebe nemajúce negatívny vecný (materiálny) dopad na zmenu v zložení senátu, berúc pri tom na zreteľ tiež skutočnosť, že znenia rozvrhu práce označeného krajského súdu v dotknutých častiach - vo formulácii bodu 2.3 písm. E) aj v pravidle určenom pre senát 8To na zastupovanie sudkyne JUDr. Lucie Bašistovej sudcom Mgr. Ivan Maruščákom - boli identické.

Naopak však, takýto negatívny vecný (materiálny) dopad na zmenu v zložení senátu mali nasledovné skutočnosti:

1/ Absencia konkretizácie náhlej prekážky

Pokiaľ predseda senátu v označenom zázname obsahom vyjadril existenciu nejakej prekážky, ktorá bráni sudkyňi JUDr. Lucii Bašistovej zúčastniť sa nariadeného úkonu - verejného zasadnutia o odvolaní (hoci

nesprávne uvádza existenciu dôvodov „prerozdelenia vecí“, ako už bolo konštatované), žiadnym spôsobom túto prekážku nekonkretizoval (napr. práceneschopnosť, čerpanie dovolenky alebo iný dôvod neprítomnosti označenej sudkyne na pracovisku), hoci nepochybne na účel opodstatnenosti posúdenia takej prekážky, a následnej preskúmateľnosti dôvodu zmeny zloženia senátu (v súlade so zákonom a rozvrhom práce), takúto prekážku konkretizovať mal. V tomto zmysle je irelevantné, či taká prekážka u označenej sudkyne aj objektívne existovala (alebo nie), keď podstatným je, že zo spisu nevyplýva jej charakter/povaha.

2/ Absencia neodkladnosti úkonu

V druhej rovine materiálneho pochybenia predseda senátu v rámci svojho postupu pri zmene zloženia senátu konal v rozpore so samotným ustanovením rozvrhu práce, na ktoré v zázname odkázal [bod 2.3 písm. E)]. Z tohto ustanovenia (v treťom odseku) priamo vyplýva, že „Ak vznikne náhla prekážka na strane predsedu senátu alebo člena senátu, ktorý nie je sudcom spravodajcom, na neodkladných úkonoch sa zúčastní sudca určený rozvrhom práce na zastupovanie“.

Viazanosť aktivácie pravidiel zastupovania na náhradu člena senátu (zákonného sudcu) z dôvodu, že u neho vznikla náhla prekážka, ktorá mu bráni v účasti na neodkladnom úkone, t. j. úkone, ktorého vykonanie neznesie odklad z hľadiska nemožnosti vyčkávania na odpadnutie prekážky, ktorá bráni zúčastniť sa tohto úkonu pôvodne určenému sudcovi, bola teda upravená aj v rozvrhu práce konajúceho súdu, čomu treba len dodať, že aj v prípade, že by tomu tak nebolo, s podmienkou viazanosti aplikácie pravidiel zastupovania v rozvrhu práce na zmenu člena senátu z dôvodu náhlej prekážky je potrebné interpretovať aj § 51 ods. 7 zákona o súdoch.

V prenose týchto záverov na posudzovanú procesnú situáciu to znamená, že pokiaľ aj u sudkyne JUDr. Lucie Bašistovej, ktorá bola určená rozvrhom práce konajúceho krajského súdu ako členka senátu 8To na prejednanie a rozhodnutie posudzovanej trestnej veci, vznikla a existovala objektívna náhla prekážka (nech už bola akákoľvek, keďže zo spisu jej povaha zistiteľná nebola), ktorá jej bránila v účasti na nariadenom úkone súdu - verejnom zasadnutí odvolacieho súdu určenom na prejednanie a rozhodnutie o odvolaní obžalovaného proti prvostupňovému rozsudku - zo záznamu predsedu senátu ani z obsahu spisu nevyplýva akákoľvek naliehavosť vykonania tohto verejného zasadnutia - bez možnosti jeho odročenia - vyvierajúca z hrozby vzniku závažných dôsledkov ohrozujúcich účel trestného konania alebo bezpečnosť spoločnosti (keď nešlo ani o väzobnú vec), pre ktorú by ho bolo možné kvalifikovať ako neodkladný úkon.

* * *

K vyššie formulovaným záverom dovolací súd len dodáva, že pojem „neodkladný úkon“ nemožno rozširovať na každý procesný úkon, ktorý je naplánovaný na konkrétny termín, už len z dôvodu rýchlosti konania a procesnej hospodárnosti.

Pod neodkladným úkonom odôvodňujúcim zmenu v osobe zákonného sudcu (u ktorého vznikne náhla prekážka pre jeho vykonanie) je nevyhnutné rozumieť taký úkon, ktorého (bezodkladné) nevykonanie by mohlo viesť napr. k nenapraviteľnej strate dôkazu, k bezprostrednému ohrozeniu účelu trestného konania alebo k zásahu do základných práv osôb, ktorým je potrebné predísť (typicky rozhodovanie o väzbe, o zaistení osoby, o zabezpečení pominuteľných dôkazov a pod.). Už len potreba prerokovania odvolania vo veci samej tieto kritériá v zásade (bez ďalšieho) nespĺňa, keďže ide o úkon, ktorý možno v prípade prekážky v účasti na strane niektorého člena senátu odročiť.

Aj odročenie pojednávania (verejného zasadnutia, hlavného pojednávania) síce nepochybne predlžuje konanie, a negatívne vplýva na zásady rýchlosti a hospodárnosti konania, avšak bez ďalšieho jeho potreba nemôže ospravedlniť zásah do práva obvineného na zákonného sudcu odňatím mu zákonného sudcu. V inom vyjadrení, označené zásady, hoci bez spochybňovania ich významu a dôležitosti, však nemôžu odôvodniť zásah do ústavného práva na zákonného sudcu a nemožno ich pred týmto ústavným

právom uprednostniť.

Zo spisu nevyplýva aká konkrétna náhla prekážka mala brániť JUDr. Lucii Bašistovej zúčastniť sa verejného zasadnutia, kedy táto prekážka vznikla, akým spôsobom bola zistená a prečo nemohlo dôjsť k odročeniu verejného zasadnutia. V spise sa nenachádza žiadna dokumentácia (lekárske potvrdenie, žiadosť o dovolenku, služobný záznam o vyslaní na inú neodkladnú úlohu a pod.), ktorá by objektívne preukazovala existenciu náhlej prekážky v zmysle § 51 ods. 7 zákona o súdoch. Zápisnica z verejného zasadnutia ani záznam neobsahujú žiadne bližšie vysvetlenie, ktoré by umožnilo preskúmať, či podmienky pre uplatnenie mechanizmu nástupu do veci zastupujúceho sudcu naozaj nastali.

Za týchto okolností nebolo možné posúdiť už ani primárnu podmienku pre splnenie zákonných požiadaviek (aj požiadaviek rozvrhu práce) na zmenu v zložení senátu, ktorou je existencia náhlej prekážky zákonnej sudkyne, pričom súčasne zo spisu ani nevyplývala akákoľvek naliehavosť - bezodkladnosť nariadeného úkonu súdu (verejného zasadnutia a odvolaní obžalovaného).

Aj v súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu musí byť dôvod zmeny v obsadení senátu zo spisu zrejмый a preskúmateľný; pokiaľ tomu tak nie je, ide o postup, ktorý je z hľadiska práva na zákonného sudcu neudržateľný a zasahuje do jeho podstaty. Na zabezpečenie ústavnej ochrany nepostačuje, aby existovala len abstraktná možnosť existencie náhlej prekážky - táto musí byť konkrétna, objektívna a preukázaná.

Prerokovanie odvolania vo veci samej nemožno bez ďalšieho považovať za „neodkladný úkon“ ani v zmysle bodu 2.3 písm. E) rozvrhu práce konajúceho krajského súdu, ani z pohľadu ústavnej interpretácie § 51 ods. 7 zákona o súdoch.

Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že voľba konkrétneho procesného postupu v prípade existencie alternatív musí rešpektovať princíp minimalizácie zásahov do základných práv účastníkov; ak je k dispozícii postup, ktorý umožňuje zachovať plný rozsah základných práv, najmä právo na zákonného sudcu, orgány verejnej moci sú povinné takýto postup uprednostniť. V prejednávanej veci nič nenasvedčuje tomu, že by odročenie verejného zasadnutia objektívne nebolo možné; naopak, vzhľadom na povahu rozhodovaného odvolania neexistoval žiadny naliehavý dôvod, ktorý by si vyžadoval bezpodmienečné vykonanie verejného zasadnutia v konkrétny deň, a za cenu zmeny v zložení senátu.

Neexistencia preukázaného dôvodu zmeny člena senátu, vykonaná navyše s odvolaním na ustanovenia o náhlej prekážke a neodkladnom úkone, ktoré na situáciu zjavne nedopadajú, vedie dovolací súd k záveru, že vec obvineného nebola prejednaná a rozhodnutá senátom ustanoveným v súlade s čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 3 (resp. aj ods. 4) a § 51 ods. 7 zákona o súdoch a príslušnými ustanoveniami rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove.

Takýto postup odvolacieho súdu predstavuje porušenie práva obvineného, aby jeho vec bola rozhodovaná jeho zákonným sudcom, a napĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Nezákonnosť zloženia senátu je chybou, ktorá zakladá nezákonnosť napadnutého rozhodnutia ako celku „ipso facto“ bez potreby skúmať, do akej miery mohla mať konkrétny vplyv na výsledok konania.

Odvolací súd rozhodol v nezákonnom zložení, čím porušil § 2 ods. 7 Trestného poriadku, § 3 ods. 3 a § 51 ods. 7 zákona o súdoch, ako aj čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v neprospech obvineného.

Po zistení naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ktoré samo osebe odôvodňuje zrušenie napadnutého rozhodnutia, v dôsledku čoho vzhľadom na návrat veci do stavu neukončeného trestného stíhania, konkrétne do štádia odvolacieho konania, v ktorom bude odvolací súd povinný konať v zákonom zložení senátu, dovolací súd neskúmal ani nehodnotí ďalšie námietky dovolateľa z pohľadu ich opodstatnenosti. Obvinenému totiž bude poskytnutý opätovne procesný priestor na ich uplatnenie v odvolacom konaní pred zákonným senátom, a teda akékoľvek

závery k týmto otázkam zo strany dovolacieho súdu by boli predčasné, rešpektujúc tak kompetenčný rámec pre vysporiadanie sa s nimi odvolacieho súdu v odvolacom konaní.

Zo spektra dovolacích námietok si však dovolací súd dovoľuje upriamiť pozornosť odvolacieho súdu v ďalšom priebehu konania - pokiaľ výsledok tohto konania vôbec bude vytvárať podklad pre posudzovanie takej otázky - na námietky obvineného súvisiace s trestom ukladaným mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Na podklade citovaných ustanovení právnych predpisov a vyššie formulovaných úvah a záverov dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Prešove bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 7 Trestného poriadku, § 3 ods. 3 a § 51 ods. 7 zákona o súdoch v nadväznosti na čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v neprospech obvineného; podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku tento rozsudok zrušil a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal odvolaciemu súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Toto rozhodnutie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.